

/Jelzés jött: fel kéne hagynom a szakmai korrektséggel, a kiegyensúlyozottsággal, be kéne sorolni adott oldal mellé – szóban és írásban. Ha nem teszem, mások megteszik velem, helyettem. Aztán jönnek olyan esetek, amelyek jelentéktelenségük közepette is kínosak, kizárják a „polaritást”. Volt egy ilyen eset, két hónappal ezelőtti story, melyben tán akaratlanul bolondot csináltak belőlem. Felkérés, sietős teljesítés, kommunikációs malőr, (el)hallgatás: mindezt a demokratikus nyilvánosság, a nyílt diskurzus örve alól és ellenére. Remélhetem, hogy az alábbi írás a demokrácia-diktatúra egybevetése révén ma sem érdektelen?!

Kolláth György

Harci kakas záptojásból

A demokrácia mibenléte, helyzete és esélye vált kérdésessé az újraválasztott keceli polgármester nyilvánosságra került, rémisztő monológja apropóján. A hazai kisebbségek megvetése, sőt megbüntetésük igénye tört elő Haszilló Ferenc szájából. Ehhez, s az aktuális közállapotokhoz sokan hozzászóltak. Az események (kitiltás, USA, netadó, közpénzügyek, békemenet, stb.) farvizén viccesnek szánt miniszterelnöki bonmot /”nix ugribugri”/ is helyt kapott. Bagatellizálás, háritás, keserű honderű, drámai kihatások és kilátások, kész kabaré, rossz vicc áll előttünk összhatásban. E sorba tartozó próba: Arisztid és (T)Haszilló menetelnek az orgoványi /vagy a radványi sötét/ erdő felé. Egyikük fogoly, noha nem tudja. Tarkón lövés is lesz? A végkifejlet bizonytalan: alkalmasint uniós akadály állja útját. Ez még nem a Vadkelet. Nagy, közös esélyünk ennyi? Alig(ha) több. /Az A-betűs név tetszés szerint helyettesíthető az ábécé bármely jelével. B-vel, mint birka, C-ével, mint csodaváró, D-vel, mint deformált./ Ma még korlátlan az útítársak sokasága, naivitása, megsétáltatása. Vak (meg)vezet világtalant? Talán. Morális, politikai, közjogi, szellemi gyomorszűkítés megy itt meg ott, nap mint nap: mégis beveszi a nép.

Mitől, meddig demokrácia ez? Egzakt diagnózis+terápia nincsen, címkés ráolvasás, fogalmi zűrzavar van: maffiaállam, (bolse)viktatúra, kamukrácia, demokratúra, autokrácia, ezeréves, nacionalista nemzetállam, zsarnokság, tirannus-póz, hatalmi megszállottság és gög, vezérelv. (Párt)állami módon irányított akármí, csaknem minden. Ez(ek) tényleg van(nak). Ám a korrekt minősítéshez adekvát, következetes, végig vitt ellenálló magatartás tartoznék (tüntetéstől sztrájkon át a bojkottig). Ilyesmből kevés látszik: abszurdumok, tett nélküli kifakadások, ad hoc akciók sorjáznak. Lásd pl.: Kecel.

Képzeljük el egy bot két végét. Az egyikken helyezkedik el a kiépült, értéként tisztelt jogállami demokrácia, a másikon az „ütős”, rettegett diktatúra. E kettő között sorakoznak fel a különböző államok: mintegy 200 ország. 100 %-os perfektséggel egyik véglet sem működik igazán: politikai ár-apály, húzd meg, ereszd meg taktikázás időszerűen lehet. A lényeg: az egyikben jó élni, a másikon legfeljebb túlélni, megúszni lehet. Az egyik tiszteli, békén hagyja a társadalom gazda-polgár építőköveit: egyént és civil közösséget. A másik az alattvalók zömét nyomás alatt tartja, legfeljebb dumával, engedményekkel kápráztatja el: erő, hatalom, pénz odafent van, lent a bátyuskából felesleg is akad.

Magyarország a 90-es években a „bot” demokrácia-ágán vesztegelt. Kb. 25-30 % volt a kedvező, intézményes megvalósulás, és kétharmad a remélt, pozitív húzóerő. Mára megfordult a helyzet. Az érdemi, értékeltvű demokrácia legalább kétharmadát a parlamenti 2/3 felmorzsolta, kénytelen-kelletlen módon meghagyva annak formáit, díszletét. Ám a Patyomkin-fal(u) nem a valóság, sőt színháznak is satnya, bornírt. Bénító ambivalencia az úr: kulissza-demokrácia lett, lebutított bonapartizmus, mely tönkre vágta a népfelség érdemét, megcsúfolta annak összetevőit. Feladta külső-belső kontrollját, ám még mindig színleli az alkotmányosságot. Kiköpni, lenyelni sem hajlandó mindazt, ami Európában jó.

Mindez primitív: hozzá nem értő, műveletlen, cinikus, álságos szlogenekbe menekülő közhatalmi nivót hoz. A szavak elveszítik valódi értelmüket, majdnem minden mindössze káosz-kommunikáció. A H-oldal ennyire képes és hajlandó csupán, az A-oldal fogcsikorgatva kontráz, követő jelleggel mantráz. A kettő együtt kommunikációs hibaüzenet özön. A helyzet csúszik ki mindenki keze alól. Nagyobb számban gyűlnek a bajok, mint születnek kellő megoldások. A légkör egyszerre harcias és csodaváró. Mintha ez volna a várakozás: majd csak eleven harci kakas születik még a záptojásból is?

Hova tovább, hogyan tovább? A törekeny helyzet radikalizálódhat. Deformálódhat tovább: hazánk sodródik, sőt tovább is csúszhat a skála erőszakos végpontja felé. Mivel a rendszert sérelmek mozgatják, azok összeadódnak, ez váratlan - gazdasági, külpolitikai, uniós fuccs révén – felfordulást, összeomlást okozhat. Az esetekhez, alkalmakhoz kötött civil népmozgalmak rokonszenvesek, ám leszerelhetők. Bennük a pártok utálata bénítóan kontraproduktív. Közpolitika pártok híján önkézzel vállalt oszd meg és uralkodj (magadon).

A világ népeit három metódus tartja mozgásban. A demokrácia, a diktatúra és a káosz rendje. Országunkon - eltérő és változó arányokkal – egyszerre ül tort mindhárom. Kitérésnek valamerre külső-belső okból egyaránt jönnie kell. Három opció: a) a békés vált(oz)ás esélye napról-napra fogy, kataklizma kellhet a jogállami fordulat kikényszerítésére. X idejű revolúció az utána jövő alkotmányos evolúcióért. b) a megfélemlítés, a köz megrendszabályozása erősödik (mert általa a bajok ideig-óráig fedő alatt tarthatók), így a fizikai terror-léggör is eljöhethet. c) az ország lent és fent növekvő káoszba fullad, patthelyzet manifesztálódik, kikerülünk a fejlett világ köreiből azok perifériájára vagy még azon is túlra.

A végeken a verbális agressziót tettebeli kíséri, váltja fel. Kecel, Ózd, Miskolc, Érpatak modellértékre avanzsál. Korrekció, konszolidáció nem sejlik fel. A megnyirbált autonómia azért még megenged, fenntart helyi „rettegett ivánokat”: érdemi önkormányzatiságról kár beszélni. Ez a demokrácia: formalitás, tankönyvi tétel, a politika-tudomány steril felhőjátéka.

Haszilló úr egyelőre egy vidéki tesztoszteron titán. Keceliek, ti tán tényleg ezt akarjátok? Csakhogy, s a jelzés nem csupán Kecelre címezhető: ez a fajta (helyi) demokrácia országnak-világnak még annyit sem ér, mint madárnak az ornitológia.

Budapest, 2014. november 7.